

VAMMAISPOLIITTINEN OHJELMA 2016 – 2020

Esteetöntä elämää – rajattomia mahdollisuuksia



Sisällys

1. JOHDANTO	1
2. VAMMAISTYÖSSÄ KÄYTETTYJÄ KÄSITTEITÄ.....	2
3. VALTAKUNNALLISET VAMMAISPOLIITTISET TAVOITTEET	3
4. TORNIO VAMMAISTEN ASUINPAIKKANA	5
4.1 Vammaispalvelut	5
4.2 Varhaiskasvatus ja koulutus	6
4.3 Kulttuuri ja vapaa-aika	7
4.4 Liikenne ja liikkuminen.....	8
4.5 Terveyspalvelut	9
4.6 Rakennettu ympäristö ja asuminen	10
4.7 Työelämä.....	11
4.8 Vammaisneuvosto ja järjestöt.....	12
5. VAMMAISPOLIITTISEN OHJELMAN TAVOITTEET JA TOIMINTAOHJELMA	13
5.1 Kyselyn ja kuulemistilaisuuksien tuloksia	13
5.2 Visio ja tavoitteet	14
6. VAMMAISPOLIITTISEN OHJELMAN TOTEUTUMINEN JA SEURANTA.....	23
LÄHTEET.....	25
LIITE 1:	26

1. JOHDANTO

Tornion kaupunginhallitus on asettanut 16.2.2015 työryhmän valmistelemaan vammaispoliittista ohjelmaa Tornion kaupunkiin. Ohjelman tarkoituksena on vammaisten kaupunkilaisten palveluiden ja elinympäristön kehittäminen.

Työryhmään ovat kuuluneet: sosiaali- ja terveyslautakunnan puheenjohtaja Pekka Pelttari, sosiaali- ja terveyslautakunnan varapuheenjohtaja Kaarina Meller, kaupunginhallituksen edustaja Outi Keinänen, perusturvajohtaja Leena Karjalainen, sosiaalityön johtaja Anneli Karjalainen 31.7.2016 asti, sosiaalityön johtaja Juha Fränti 1.8.2016 alkaen, Tornion invalidit ry:n edustaja Raimo Toratti, Lapin näkövammaiset ry:n Tornion osaston edustaja Soile Järvirova, vammaispalveluiden sosiaalityöntekijä Liisa Kalliainen, vammaispalveluiden sosiaaliohjaaja Hanna Halmkrona sekä sosionomiopiskelija Nina Koskenranta. Lisäksi työryhmä järjesti kuulemistilaisuuden kaupungin viran- ja toimenhaltijoille. Kuulemistilaisuuteen osallistui tekninen johtaja Markus Kannala, kaupunginarkkitehti Jarmo Lokio, avohoidon ylilääkäri Helena Puontila, kuntoutusneuvoja Outi Rämö, erityisliikunnan ohjaaja Teija Kaartinen, vs. kehitysvammahuollon esimies Kristiina Piippo, projektityöntekijä Marja Mathlein sekä verkkopalvelusuunnittelija Yrjö Nurkkala.

Työryhmä kokoontui vammaispoliittisen ohjelman teon myötä yhteensä 14 kertaa.

Valtakunnallisen vammaispoliittisen ohjelman (VAMPO 2010-2015) päätavoitteena on, että koko yhteiskunta sitoutuu vammaisten henkilöiden oikeuksien ja yhdenvertaisuuden edistämiseen. Suomi on myös ratifioinut YK:n vammaisten oikeuksia koskevan yleissopimuksen joka on astunut voimaan 10.6.2016.

Tornion kaupunkistrategian (2014-2017) arvoperustassa asiakaslähtöisyys on ensimmäinen palveluiden järjestämistä ja tuottamista ohjaava arvo. Julkisia palveluita järjestettäessä tulee huomioida kaupungin eri asiakas- ja ikäryhmien tarpeet. Kaupunkistrategian mukaan Tornion kaupunki edistää kuntalaistensa hyvinvointia mm. kehittämällä asuin- ja elinympäristön hyvää laatua kestäväällä tavalla ja järjestämällä asiakaslähtöisesti tarvittavat ja riittävät peruspalvelut.

Kaupunkistrategian arvoperusta ja toiminta-ajatus ovat ohjanneet myös Tornion vammaispoliittisen ohjelman laadintaa. Vammaisia ja pitkäaikaissairaita kuntalaisia on osallistettu vammaispoliittisen ohjelman laadintaan kyselylomakkeiden ja eri vammaisjärjestöjen kuulemisten kautta. Keskeisenä tavoitteena on ollut selvittää vammaisten kuntalaisten mielipiteitä ja kokemuksia Tornion kaupungin palveluista ja myös Tornion kaupungista vammaisen ihmisen elinympäristönä. Vammaisten kuntalaisten mahdollisuus osallisuuteen yhdenvertaisesti muiden kaupungin asukkaiden tavoin on ollut keskeinen asia, josta vammaispoliittisen ohjelman prosessoinnin aikana pyrittiin saamaan kokemuksellista tietoa. Näitä kokemuksia ja näkemyksiä on otettu huomioon vammaispoliittisen ohjelman toimenpide osassa.

2. VAMMAISTYÖSSÄ KÄYTETTYJÄ KÄSITTEITÄ

Vammaisuuden määrittäminen yksikäsitteisesti on hankalaa. Vammaispalvelulaissa vammaisella henkilöllä tarkoitetaan henkilöä, jolla vamman tai sairauden johdosta on pitkäaikaisesti erityisiä vaikeuksia suoriutua tavanomaisista elämän toiminnoista. (VpL 2 §). Vammainen henkilö tarvitsee tiettyjä palveluita suoriutuakseen arjesta sairautensa tai vammansa vuoksi. Vammaisuuden määrittämisessä tulee ottaa huomioon myös se, että vammoja on olemassa eriasteisia ja samaan vamma ryhmään kuuluvilla henkilöillä voi olla hyvinkin erilaiset tarpeet.

Vammaisten asemaa määrittäviä keskeisiä käsitteitä ovat osallisuus, syrjimättömyys, itsemääräämisoikeus, saavutettavuus, esteettömyys ja yhdenvertaisuus.

Osallisuudella tarkoitetaan sitä, että ihminen pystyy tekemään työtä, harrastamaan ja ottamaan osaa yhteiskunnan toimintaan tasa-arvoisesti vammasta riippumatta yhdessä muiden kanssa.

Syrjimättömyys tarkoittaa, että jokaista ihmistä kohdellaan tasa-arvoisesti riippumatta hänen sukupuolestaan, rodustaan tai vammaisuudestaan.

Itsemääräämisoikeus tarkoittaa, että jokainen ihminen saa päättää itse omista asioistaan.

Esteettömyyden ja saavutettavuuden YK:n yleissopimus määrittelee: ”Yhteisen toimintaympäristömme tulee olla sellainen, että jokainen voi osallistua toimintaan tasa-arvoisesti kaikilla elämän osa-alueilla. Tällaista ympäristöä kutsutaan saavutettavaksi. Saavutettavuus syntyy, kun poistamme ympäristöstämme mahdollisimman monet liikkumisen, näkemisen, kuulemisen ja ymmärtämisen esteet.” Ymmärtämisen esteitä voidaan poistaa käyttämällä selkokieltä, selkeitä opasteita, kuvia, kuvailutulkkauksia, kirjoitustulkkauksia ja viittomakielen tulkkauksia. Esimerkiksi pyörätuolia käyttävälle on rakennettu sisäänkäynteihin asianmukaiset ja turvalliset luiskat ja kynnykset ovat matalia. Lisäksi käytössä on hissi. Esteettömässä tilassa on mm. esteetön wc ja kuulovammaisia varten toimiva induktiosilmukka. Esteettömyyttä on yhteiskunnan toimivuus kaikille.

Yhdenvertaisuudella tarkoitetaan sitä, että kaikki ihmiset ovat samanarvoisia riippumatta heidän henkilöönä liittyvistä tekijöistä, joita esim. vammaisuus on. Oikeudenmukaisessa ja yhdenvertaisessa yhteiskunnassa vammaisuus ei saa vaikuttaa ihmisen mahdollisuuksiin päästä koulutukseen, saada työtä ja erilaisia palveluja. Perusoikeudet kuuluvat kaikille.

3. VALTAKUNNALLISET VAMMAISPOLIITTISET TAVOITTEET

Viimeisten vuosikymmenten aikana vammaisten ihmisten hyväksyntä ja asema on parantunut yhteiskunnassa esteettömyyden ja saavutettavuuden osalta, mutta siltikin vammaiset ihmiset kokevat syrjintää ja epäasiallista kohtelua. Edelleenkin yhteiskunnalliset rakenteelliset esteet ja asenteet rajoittavat vammaisten ihmisten elämää. Terveysten ja hyvinvointi laitoksen (THL) mukaan vammaiset lapset joutuvat jo päiväkodissa, koulussa ja harrastuksissaan eriarvoiseen asemaan muihin lapsiin verrattuna. Invalidiliiton teettämän tutkimuksen mukaan vammaisten lasten itsemääräämisoikeus ei myöskään toteudu riittävästi. Aikuiset ja työikäiset vammaiset kokevat olevansa edelleen eriarvoisia työmarkkinoilla ja toimeentulossa sekä myös asumisessa ja

palveluiden saamisessa. Iäkkäämmät vammaiset eivät taas ole tottuneet hakemaan palveluja ja siitä syytä monesti jäävät ilman tarvittavia tukitoimenpiteitä.

Suomi ratifioi toukokuussa 2016 vammaisten oikeuksien yleissopimuksen sekä yleissopimuksen valinnaisen lisäpöytäkirjan. Yleissopimus ja sen valinnainen lisäpöytäkirja astuivat voimaan Suomessa 10.6.2016. Samalla hyväksyttiin lausuma, jonka mukaan hallitus seuraa tarkkaan lainsäädännön vaikutuksia kehitysvammaisten oikeuksien toteutumiseen sekä jatkossa kehittää itsemääräämisoikeutta koskevaa säätelyä. Yleissopimuksella halutaan varmistaa vammaisten henkilöiden ihmisoikeudet ja perusvapaudet sekä edistää ja suojella näitä oikeuksia. Sopimuksella pyritään edistämään myös vammaisten henkilöiden ihmisarvon kunnioittamista. Yleissopimus on ensimmäinen oikeudellisesti sitova asiakirja ja sen tarkoituksena on vahvistaa jo olemassa olevia vammaisten ihmisten oikeuksia. Sopimuksen ratifiointi on edellyttänyt Suomessa vammaislainsäädännön muutoksia.

Valtakunnallisen vammaispolitiikan tavoitteena on, että kaikilla ihmisillä Suomessa olisi tasavertainen mahdollisuus elää ja toimia yhteiskunnassa sekä saada tarpeelliset palvelut ja tukitoimet sekä täyttää yhteiskunnalliset velvoitteet. Suomen vammaispoliittisen ohjelman (VAMPO 2010-2015) tarkoituksena on määritellä vammaispolitiikan toimenpiteet ja tuoda myös esiin vammaispolitiikan näkyvyyttä eri hallinnonaloilla.

Ohjelman avulla pyritään tuomaan esille vammaisten henkilöiden yhteiskunnallisen osallisuuden tiellä olevia esteitä. Siinä esitetään myös toimenpiteitä, joilla esteitä voidaan poistaa. Tavoitteena on vaikuttaa yhteiskunnallisiin kehityskulkuihin siten, että vammaisten henkilöiden aktiivinen ja täysivaltainen osallistuminen voi toteutua yhteiskunnan kaikilla osa-alueilla.

Vammaispoliittisella ohjelmalla halutaan tarjota tuki ja näyttää suunta kunnalliselle ja alueelliselle vammaispolitiikalle. Samoin se tarjoaa työkalun YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen laaja-alaiselle kansalliselle edistämiseksi ja täytäntöönpanolle. Tarkoituksena on myös avata näkökulmaa, jonka lähtökohtana ovat vammaisten ihmisten perus- ja ihmisoikeudet ja ihmisarvon kunnioittaminen. Ohjelmalla pyritään lisäämään

myönteisiä käsityksiä vammaisten henkilöiden kyvyistä ja panoksesta yhteiskunnan kehittämisessä. Näin voidaan torjua vammaisuuteen liittyviä ennakkoluuloja ja tietämättömyyttä kaikilla elämänalueilla.

4. TORNIO VAMMAISTEN ASUINPAIKKANA

Tornion kaupungin asukasmäärä oli heinäkuussa 2016 22 164. Pinta-alaltaan Tornio on 1348,83 km². Tornion kaupunki ulottuu laajalle alueelle ja suurin osa asutuksesta on omakotitaloasumista. Vuodenaikavaihtelut tuovat omat haasteensa täällä asumiseen. Vammaispalveluiden asiakkaita Tornion kaupungissa on noin 660. Osa heistä on myös kehitysvammahuollon asiakkaana. Torniossa asuu kehitysvammaisia henkilöitä 209 vuonna 2016. Heistä suurin osa asuu lapsuuden kodeissaan, osa asuu itsenäisesti tai kotihoidon ja muun tuen turvin.

Omaishoidon tukea myönnetään vanhuksen, vammaisen tai sairaan henkilön kotona tapahtuvan hoidon tai muun huolenpidon turvaamiseksi. Tornion kaupungissa omaishoidontuen piiriin kuului 220 henkilöä vuonna 2015, joista alle 65-vuotiaita oli 62 ja yli 65-vuotiaita 140 henkilöä. Omaishoidontukea maksettiin 29 alaikäisen lapsen hoidosta. Edellisvuoteen verrattuna asiakasmäärässä ei ole juuri muutoksia.

4.1 Vammaispalvelut

Tornion kaupungissa on vammaispalveluissa sosiaalityöntekijä ja sosiaaliohjaaja, jotka järjestävät vammaispalvelulain mukaisia palveluita ja tukitoimia. Heidän toimenkuviinsa kuuluu myös vanhuspalveluiden tehtäviä. Vammaispalveluiden toimisto sijaitsee Tornion terveyskeskuksessa 3. kerroksessa lähellä kotihoidon ja vanhuspalveluiden toimipisteitä. Yhteistyö näiden tahojen kanssa on mutkatonta. Toimistoon on esteetön pääsy. Toimipisteiden läheisyys helpottaa asiakkaiden asiointia niin terveyskeskuksessa, apuvälinelainaamossa, hoitotarvikejakelussa kuin vanhuspalveluissakin.

Kehitysvamma palvelut on keskitetty Torintienoon palvelukeskukseen, missä järjestetään tukiasumista ja muita asumisen tukipalveluita. Torintienoon palvelukeskuksessa toimii neljä erilaista asumisyksikköä: Kaverikoti, Jelppikoti, Sopuvintti ja Nyman. Tarvittavan tuen määrä vaihtelee eri yksiköissä. Tällä hetkellä valmistellaan asumisyksikkö Nymanin lakkauttamista ja uuden Etappitien asumisyksikön perustamista.

Kehitysvammaisille torniolaisille järjestetään Torintienoon palvelukeskuksessa myös päivätoimintaa. Päivätoiminnan sisällöt perustuvat asiakkaiden toiveisiin ja tarpeisiin sekä yksilöllisiin palvelusuunnitelmiin. Esimerkiksi vaikeimmin vammaisten ryhmä ja ikääntyvien Senioriklubi toimivat kumpikin omina ryhminään ja toimintojen sisällöt rakennetaan kohderyhmilleen mahdollisimman sopiviksi.

Asumisvalmennusta ja omaishoidon lomituspalveluja järjestetään asumisyksiköiden yhteydessä Torintienoon palvelukeskuksessa. Kehitysvammaisten lasten omaishoitajille tarjotaan vapaata siten, että heidän lapsilleen järjestetään ryhmähoitoa ja -toimintaa kuntayhteistyönä Torniossa ja Kemissä. Palvelua järjestetään kerran kuukaudessa yhden viikonlopun ajan.

4.2 Varhaiskasvatus ja koulutus

Tornion kaupungissa on tällä hetkellä neljä erityislastentarhanopettajaa. Erityistä tukea tarvitsevat lapset integroidaan päivähoitossa tavalliseen lapsiryhmään, johon tarvittava lisätuki järjestetään joko henkilökohtaisen tai ryhmäavustajan avulla.

Torniossa toimiva Tornionseudun koulu tarjoaa erityisopetuksen ja oppilashuollon palveluja oppilaille, jotka oppimisvaikeuksien vuoksi tarvitsevat kokoaikaista erityisopetusta. Koulun oppilailla on 11-vuotinen oppivelvollisuus. Opetusta järjestetään esiopetuksesta koko perusopetuksen ajalle. Koulussa annetaan myös lisäopetusta. Osa oppilaista saa terapiapalvelunsa koulun tiloissa koulunpäivän aikana.

Työssäoppiminen ja asumisvalmennus ovat osa kehitysvammaisten oppilaiden jatko-opintoihin valmentamista. Yksilöllistetyssä opetuksessa jatko-opinnot räätälöidään yhteistyössä oppilaan ja hänen perheensä kanssa.

Tornionseudun koulu toimii myös erityisopetuksen resurssikeskuksena tarjoten koulutusta, tiedotusta sekä ohjausta erityisopetuksen kysymyksissä.

Liikunta- ja näkövammaiset perusopetuksen oppilaat opiskelevat yleisopetuksessa perusopetusryhmissä avustajien tuella. Lisäksi näkövammaisille oppilaille on ostettu tukijaksoja Jyväskylän näkövammaisten oppilaitoksesta. Tornion kaupunki ostaa myös kyseisestä oppilaitoksesta konsulttipalveluja.

Torniossa ei ole vammaisille toisen asteen erityisoppilaitosta. Kaupungin ulkopuolella opiskeleville tukitoimet järjestetään yksilölliseen tarveharkintaan perustuen.

4.3 Kulttuuri ja vapaa-aika

Torniossa järjestetään matalan kynnyksen palveluja ja tapahtumia. Niihin on järjestetty esteetön kulku. Tapahtumat ovat joko ilmaisia tai niissä on hyvin pieni maksu. Näin pyritään antamaan kaikille tasavertainen mahdollisuus osallistua tapahtumiin. Vuonna 2015 kulttuuritoimisto järjesti vammaisille ja vanhuksille 14 erilaista tapahtumaa, joissa osallistujia oli yhteensä 1000. Kulttuuritoimi järjestää myös erilaisia tapahtumia kylissä sekä laitoskonsertteja.

Torniossa on harrastettu pyörätuolitanssia vuodesta 2012. Ryhmän nimi on Viilettäjät ja se toimi aluksi Ray:n tukemana. Nykyisin se on yksityisen yrittäjän järjestämää.

Torniossa toimii erityisliikunnanohjaaja, joka vastaa ikääntyneiden ja erityisryhmien liikuntaryhmistä. Hänen toimipisteensä on Tornion uimahallissa.

Tornion kaupunki on järjestänyt erityisliikuntaryhmiä vuodesta 1990 alkaen. Avoimet ryhmät ilmoitetaan aina lehdessä sekä kaupungin nettisivuilla. Avoimien ryhmien lisäksi Torniossa on kaksi kehitysvammaisten liikuntaryhmää. Osallistujat sinne tulevat Torintienoon palvelukeskuksesta ja

työvoimalasäätiön työpisteillä työskentelevistä kehitysvammaisista. Liikuntalajeina ovat kuntosaliliikunta, venyttely, kuntoliikunta, keppijumppa ja vesiliikunta. Lisäksi Torniossa toimii Vappu ja Oskari Yli-Perttula -säätiön kustantamana näkövammaisille oma allasryhmä.

Tornion kaupunki ei järjestä ryhmille liikuntaa minkään diagnoosin mukaan. Resurssien niukkuuksien vuoksi ei ole mahdollisuutta tarjota erikseen liikuntaryhmiä eri järjestöille. Erityisliikunnanohjaaja vierailee pyydettyäessä järjestöjen kokoontumisissa ja silloin on aina mukana myös liikuntatuokio. Vuosittain ryhmiin osallistuu hieman yli 400 liikkujaa. Vuonna 2015 liikuntakertoja oli 490 kertaa, osallistujakertoja oli 11 436.

4.4 Liikenne ja liikkuminen

Tornio on vilkas rajakaupunki, josta on hyvät maantieyhteydet jokaiseen ilmansuuntaan. Torniota on kolme maantieliikenteen rajanylityspaikkaa Ruotsiin. Tornion ja Haaparannan rajalla sijaitsee kansainvälinen HaparandaTornio matkakeskus, joka tuo Suomen ja Ruotsin bussiliikenteen samaan terminaaliin ja parantaa kansainvälisiä joukkoliikenneyhteyksiä entisestään. Kaikille matkustajille tarkoitettu bussiliikenne ei Torniossa ole esteetöntä. Haasteita liikkumiseen tuovat myös heikot julkiset liikenneyhteydet, harva asutus ja pitkä talvi.

Tornion ja Haaparannan keskeisellä kaupunkialueella liikennöivät esteettömät kaupunkilinjat. Lisäksi Tornion kaupunki järjestää ns. kutsuohjattua palveluliikennettä sekä maaseutu- että kaupunkialueella. Palveluliikenne on tarkoitettu niille torniolaisille, joilla on vaikeuksia kulkea joukkoliikenteessä tai jotka ovat joukkoliikennepalveluiden ulkopuolella. Myös liikuntarajoitteisten on helppo käyttää palveluliikennettä asiointimatkoillaan, koska mukaan pääsee suoraan kotipihalta.

Yksilökohtaisia kuljetuspalveluja järjestetään Torniossa joko vammaispalvelulain tai sosiaalihuoltolain mukaiset kriteerit täyttävillä kuntalaisilla. Vammaispalvelulain mukaista kuljetuspalvelua on oikeutettu saamaan vaikeavammaisen henkilö, jolla on erityisiä vaikeuksia liikkumisessa ja joka ei vammansa tai sairautensa vuoksi kykene käyttämään julkisia

kulkuneuvoja ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia. Sosiaalihuoltolain mukaista kuljetuspalvelua voidaan myöntää, kun hakijalla on pitkäaikaisia liikkumisvaikeuksia, jotka johtuvat hänen toimintakykynsä alenemisesta. Sosiaalihuoltolain mukainen kuljetuspalvelu on tarkoitettu vähävaraisille kuntalaisille.

Vammaispalvelulain mukaisia kuljetuspalvelua käyttäviä asiakkaita on Torniossa vuonna 2016 noin 500. Vaikeavammaisten kuljetuspalvelua on oikeus käyttää matkoilla Torniossa ja sen toiminnallisissa lähikunnissa, joita ovat Kemi, Keminmaa, Ylitornio, Tervola ja Haaparannan keskusta.

Vaikeavammaisten kuljetuspalveluun oikeutettu voi käyttää Tornion kaupunkilinjaa ja palveluliikennettä ilmaiseksi seurantakorttia näyttämällä.

4.5 Terveyspalvelut

Terveyspalvelujen tulosalueen toiminta-ajatuksena on tuottaa riittävät avoterveydenhuollon palvelut mukaan lukien ennaltaehkäisevä terveydenhuolto, sairaanhoito, suun terveydenhuolto ja työterveyshuolto hoitotakuun asettamissa määrärajoissa. Terveyspalveluilla pyritään tukemaan kaikkien kuntalaisten elämänlaatua sekä työssä jaksamista seudullisilla ja rajat ylittävillä palveluilla.

Kehitysvammaisille on järjestetty oma lääkäripalvelu Torintienon palvelukeskuksessa. Lääkäri vastaanottaa kehitysvammaisia asiakkaita joka toinen kuukausi yhden päivän ajan varattujen aikojen mukaisesti. Näitä lääkäripalveluja ei ole tarkoitettu akuuttien sairauksien hoitoon.

Kuntoutuksen keskeisinä tavoitteina on edistää sairaan, vammaisen tai vajaatoimintakykyisen ihmisen toimintakykyä, itsenäistä selviytymistä, hyvinvointia ja osallistumismahdollisuuksia.

Kuntoutukseen kuuluu myös apuvälinelainaamon toiminta. Apuvälinelainaamon tarkoituksena on järjestää tarvittavat välineet ja laitteet, joiden avulla vajaakuntoinen henkilö selviytyy päivittäisissä toiminnoissaan pysyvästi tai pitkäaikaisesti.

Lisäksi Torniossa toimii kuntoutustyöryhmä, johon kuuluvat säännöllisesti kuntoutusvasta lääkäri, kuntoutusneuvoja, fysioterapeutti, puheterapeutti ja toimintaterapeutti. Tarvittaessa mukaan kutsutaan muitakin asiantuntijoita.

4.6 Rakennettu ympäristö ja asuminen

Tällä hetkellä Torniossa rakennuskanta on iäkstä, mikä näkyy puutteina esteettömydessä. Peruskorjauksien myötä esteettömyyteen kiinnitetään erityistä huomiota. Rakennusvalvonnan tehtävänä on valvoa myös esteettömyyden toteutumista. Uudisrakentamisessa esteettömyys huomioidaan jo suunnitteluvaiheessa. Vammaisten asiantuntemuksen hyödyntäminen on kuitenkin jäänyt vähäiseksi.

Torniossa lähitulevaisuuden suuri korjaushanke on uimahallin peruskorjaus, jonka on suunniteltu toteutuvan vuosina 2017-2018.

Peruskorjauksien yhteydessä osa Hallituskadusta on kunnostettu siten, että siinä olisi mahdollisimman helppo liikkua apuvälineitäkin käyttäen. Suunnitelmat kadun korjaamisesta pidemmällekin ovat valmiina.

Torniossa kaupungin vuokra-asunnoista vastaa Tornion vuokra-asunnot Oy. Vuokra-asunnoissa on myös liikuntarajoitteisille asukkaille tarkoitettuja esteettömiä asuntoja. Jos sopivaa esteetöntä asuntoa ei ole tarjolla asuntotarpeen ilmentyessä, voidaan vaikeavammaisen asukkaan asuntoa remontoida vammaispalveluiden toimeksiannolla ja kustantamana asukkaan vamman edellyttämän tarpeen mukaisesti.

Kaupungin omistamat kehitysvammaisten tukiasunnot ja osa mielenterveyskuntoutujien vuokra-asunnoista on esteettömiä.

4.7 Työelämä

Torniossa vammaisen henkilön työllistymisen mahdollisuus on järjestetty siten, että hän ilmoittautuu työnhakijaksi työ- ja elinkeinotoimistoon. Sieltä hänet ohjataan esim. työkokeiluun. TE -toimisto voi myöntää työllistämistukea työnantajalle tai yritykselle asiakkaalle laaditun työllistämissuunnitelman mukaisesti ½ - 2 vuoden ajan. Avustus voidaan myös uusaa.

Työllistymisessä voi auttaa myös TE -toimiston ja kaupungin yhteinen TYP -toimisto (työvoiman palvelukeskus). TYP -toimisto voi auttaa mm. työllistymisedellytysten selvittämisessä ja se voi ohjata asiakkaan kuntouttavaan työtoimintaan, työkokeiluun ja tarvittaessa työkyvyn arviointiin.

Työllistämisen painopisteenä ovat pitkäaikaistyöttömät. Heidän joukossaan on myös vammaisia, jotka otetaan työhön samoin perustein kuin muutkin pitkäaikaistyöttömät.

Tukea työllistämiseen järjestää myös Tornion työvoimalasäätiö. Tornion Työvoimalasäätiö on perustettu Tornion kaupungin toimesta 1.5.2006. Työvoimalasäätiön toiminta-ajatuksena on sosiaalisen työllistämisen ja kuntoutuksen järjestäminen ja kehittäminen Tornion kaupungissa sekä lähikunnissa. Tavoitteena on yksilön elämän kokonaisvaltainen tukeminen ja työelämään kiinnittäminen tarjoamalla asiakaslähtöisesti räätälöityjä valmennus-, kuntoutus- sekä muita tukipalveluja.

Säätiö tuottaa kaupungille mm. kehitysvammaisten ja muiden vajaakuntoisten työtoimintaa. Säätiö etsii sopivia työpaikkoja myös omien yksiköidensä ulkopuolelta, mm. yksityisistä yrityksistä, ja tukee asiakkaan työtoimintaa siellä.

Vajaakuntoisten yrityksissä tekemä työ on Torniossa avotyötä, joka ei perustu työsuhteeseen eikä siitä makseta palkkaa. Avotyöstä maksetaan työosuusraha, toimintaraha tai muu vastaava.

4.8 Vammaisneuvosto ja järjestöt

Torniossa toimii vammaisneuvosto, joka on perustettu v.1984. Vammaisneuvosto on kaupunginhallituksen asettama päättäjien, viranomaisten ja vammaisten kuntalaisten yhteistyöelin. Vammaisneuvostoon kuuluu edustajia eri vammaisjärjestöistä sekä kaupunginhallituksen, sosiaali- ja terveyslautakunnan, vapaa-ajan lautakunnan, teknisen keskuksen sekä seurakunnan edustajat, yhteensä 10 henkilöä sekä sihteeri. Vammaisneuvoston sihteerinä toimii kaupungin vammaispalveluiden sosiaaliohjaaja. Vammaisneuvosto toimii vammaisten ihmisten edunvalvojana sekä seuraa palveluiden kehittämistä ja päätöksentekoa vammaisten kuntalaisten arjen näkökulmasta. Vammaisneuvosto tekee aloitteita ja esityksiä sekä antaa lausuntoja kaupungin eri viranomaisille vammaisuuteen liittyvissä asioissa.

Tornion vammaisneuvosto kokoontuu vuosittain vähintään kaksi kertaa. Vammaisneuvostolla ja järjestöillä on yhteistyökokous joka kevät. Vammaisneuvosto tekee yhteistyötä myös Haaparannalla toimivien järjestöjen kanssa.

Meän Talo on Tornion Asuntopalvelusäätiön ylläpitämä kaikille avoin kohtaamispaikka Tornion keskustassa. Meän Talo toimii myös vapaaehtoiskeskuksena ja tarjoaa sosiaali- ja terveysalan yhdistyksille, järjestöille ja vertaisryhmille toiminta-areenan. Meän Talo tarjoaa sosiaalista vuorovaikutusta, kumppanuutta, tukea, osallistumismahdollisuuksia, mielekästä toimintaa, kotiapua ja tukea työllistymiseen.

Pohjoisen yhteisöjen tuki – Majakka ry on vuonna 2000 perustettu Pohjois-Suomen alueella toimiva kansalaistoiminnan kehittämis- ja palveluorganisaatio, jonka perustajina, jäseninä ja asiakkaina on Pohjois-Suomessa toimivia järjestöjä. Toiminta on keskittynyt pääosassa Merilapin alueelle.

5. VAMMAISPOLIITTISEN OHJELMAN TAVOITTEET JA TOIMINTAOHJELMA

Tornion vammaispoliittisen ohjelman laadintaa ovat ohjanneet valtakunnallisen vammaispoliittisen ohjelman tavoitteet, Tornion kaupunkistrategian arvot ja kaupungin vammaisilta asukkailta saatu palaute kehittämiskohteista.

Vammaisten asukkaiden mielipiteitä, kokemuksia ja kehittämistoiveita on kartoitettu kyselylomakkein ja kuulemistilaisuuksin. Kyselyn avulla haluttiin selvittää ihmisten kokemuksia ja mielipiteitä heidän käyttämistään palveluista. Vammaispalvelun toimesta jaettiin kyselylomakkeita henkilökohtaisesti asiakkaille (liite 1) sekä useisiin kaupungissa toimiviin keskeisiin toimipisteisiin, joista arveltiin saavutettavan vammaisia vastaajia. Kysely oli myös Tornion kaupungin nettisivuilla sähköisesti vastattavissa.

5.1 Kyselyn ja kuulemistilaisuuksien tuloksia

Kyselylomakkeiden kautta vastauksia saatiin yhteensä 88 kappaletta. Kyselyyn vastasi suunnilleen yhtä paljon miehiä ja naisia. Heistä 65 % oli yli 65-vuotiaita ja loput 18 – 65 -vuotiaita. Alle 18 -vuotiailta ei vastauksia saatu lainkaan. Suurin osa vastaajista asui joko yksin taikka läheisen kanssa. Vastaajista yli kolmanneksella (36 %) oli liikuntavamma ja neljänneksellä (25 %) näkövamma. Loput vastaajista olivat useista eri vammairyhmistä. Vastaajilla oli käytössään hyvin paljon erilaisia apuvälineitä. Lähes viidennes (18 %) vastaajista pärjäsi ilman apuvälineitä.

Kuulemistilaisuuksia järjestettiin kolme järjestöjen edustajille sekä keskeisille viran- ja toimenhaltijoille. Kuulemistilaisuuksien tarkoituksena oli, että järjestöjen edustajat saavat mahdollisuuden kertoa mitä ongelmia/kehittämistarpeita heidän tietoonsa oli tullut. Samalla he saivat esittää kysymyksiä kaupungin viran- ja toimenhaltijoille. Kuulemistilaisuuksissa esiin nousi hyvin pitkälle samoja asioita kuin kyselylomakkeidenkin kautta. Joitakin uusia kehittämissuhteita saatiin.

Vastauksissa selkeimpinä esille nousivat tyytyväisyys kuljetuspalveluihin sekä Saarenvireen palveluihin. Tyytyväisiä oltiin myös mm. vammaispalveluista saatuihin palveluihin, kotihoitoon, ruokapalveluun, kaupunkilinjaan sekä intervallijaksoihin. Tyytymättömiä taas oltiin lääkärin vastaanoton pitkiin jonotusaikoihin. Ja vaikka kuljetuspalveluihin oltiin pääasiassa tyytyväisiä, kritisoitiin silti taksimatkojen vähyyttä. Asiointipalveluja kaivattiin myös enemmän. Kehittämisehdotuksia kysyttäessä selkeimpinä esille nousivat esteettömyyden parantaminen, asioista tiedottaminen, lääkäriin pääsyn helpottaminen sekä asenteiden parantaminen. Yksittäisiä kehittämissuhteita olivat mm. teiden auraukset, enemmän luiskia sekä kuntoutukseen pääsy helpommaksi. Selkeimpiä huolenaiheita olivat vireillä oleva Sote -uudistus sekä sähköinen asiointi.

Vammaispoliittisen ohjelman toimenpideosiota rakennettaessa on huomioitu kyselystä saatuja vastauksia, kuulemistilaisuuksien antia, vammaispoliittista ohjelmaa laatineen työryhmän ajatuksia sekä vammaispalvelun työntekijöiden kokemuksia kehittämistarpeista.

5.2 Visio ja tavoitteet

Vammaispoliittisen ohjelman tavoitteena on, että esteettömyys ja mahdollisuus yhdenvertaiseen osallistumiseen paranevat ohjelmakauden aikana kaikilla arjen osa-alueilla.

VISIO

Tornio on jokaiselle kuntalaiselle esteetön paikka asua ja osallistua.
Torniossa palvelut järjestetään kuntalaista arvostaen ja kunnioittaen.

Vammaispalvelut

Kyselyyn vastanneet henkilöt olivat hyvin tyytyväisiä Tornion kaupungin vammaispalveluihin. Palvelujen kehittäminen tulee silti olla jatkuva prosessi, jotta vammaispalvelulain tavoite toteutuu. Vammaispalvelulain tavoitteena on edistää vammaisten henkilöiden tasa-arvoa ja mahdollisuuksia yhdenvertaiseen elämään muiden kansalaisten kanssa. Lain tarkoituksena on myös lisätä yksilöllisiä osallistumis- ja toimintamahdollisuuksia.

Ohjelmakauden aikana vammaispalveluiden kehittämistavoitteet ovat:

1. Palvelut ja palvelukulttuuri tukevat vammaisen henkilön osallisuutta ja itsenäistä elämää.
2. Palvelut ovat tarkoituksenmukaisia.

Keskeisiä toimenpiteitä ohjelmakauden aikana ovat palvelusuunnitelman laadintaprosessin laadun parantaminen, henkilökohtainen apu –palvelun kehittäminen sekä vaikeavammaisten päivätoiminnan lisääminen.

TOIMINTA	VASTUUTAHO	AIKATAULU
1. Asiakkaalle laaditaan palvelusuunnitelma, jossa kartoitetaan asiakkaan yksilölliset palvelutarpeet moniammatillisesti	Vammais- palvelut, kehitysvamma- palvelut	2017-2020
2. Henkilökohtaisen avun palvelua kehitetään <ul style="list-style-type: none"> • järjestämistapoja monipuolistetaan • järjestetään koulutusta työnantajille ja avustajille • avun tarpeen arviointia kehitetään • selkiytetään palveluiden sisältöä vammaispalvelun, kotihoidon, kehitysvammahuollon ja lastensuojelun rajapinnoilla. 	Vammais- palvelut Vammais- palvelut, Kotihoito, kehitysvamma- palvelut, lastensuojelu	2017-2018
3. Päivätoimintaa kehitetään <ul style="list-style-type: none"> • lisätään toimintapäiviä mielenterveyskuntoutujien päivätoimintaan • järjestetään päivätoimintaa myös muille vaikeavammaisille. 	Vammais- palvelut	2017-2020

Varhaiskasvatus ja koulutus

Vammaisilla on oikeus saada opetusta yleisessä koulutusjärjestelmässä yhdenvertaisesti muiden kanssa. Varhaiskasvatus tukee lasten kasvua, kehitystä ja oppimista. Vammaisilla on oikeus yksilölliseen tukeen kasvun ja oppimisen edistämiseksi niin varhaiskasvatuksen kuin koulutuksenkin toimintaympäristöissä. Vammaisen koulupolun suunnitteleminen ja toteuttaminen moniammatillisesti ja monitoimijaisesti edesauttavat oppimisen ja kasvun onnistumista.

Varhaiskasvatuksen ja koulutuksen tavoitteet ovat:

1. Vammaisen lapsen / nuoren osallisuutta ja itsenäisyyttä vahvistetaan varhaiskasvatuksen, koulutuksen ja opiskelun avulla.
2. Vammaiset lapset / nuoret ovat varhaiskasvatuksessa, käyvät koulua ja opiskelevat mahdollisuuksien mukaan yhdenvertaisesti ikätovereidensa kanssa perusopetuksessa.
3. Tornionseudun koulun toiminnan säilyttäminen ja edelleen kehittäminen 11 –vuotista oppivelvollisuutta suorittaville.

TOIMINTA	VASTUUTAHO	AIKATAULU
1. Vammaisen lapsen varhaiskasvatusta, koulupolkua ja tukipalveluita suunnitellaan ja toteutetaan moniammatillisesti.	Sivistyspalvelut /vastuuhenkilöt	2017-2020
2. Turvataan avustajaresurssit yksilöllisin perustein.	Sivistyspalvelut kehitysvamma-	
3. Kehitetään palveluita tehostamalla ohjausta erityisesti lapsen koulun / opintojen nivelkohtiin ja asteelta toiselle siirtymisen sujuvuuteen.	palvelut vammais- palvelut hyvinvointi- palvelut	
4. Tarjotaan perheille riittävästi kasvatusta tukevia palveluita.	Sosiaali- palvelut	
5. Huolehditaan päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten esteettömyydestä.	Sivistyspalvelut tekniset palvelut	

Kulttuuri ja vapaa-aika

Kulttuurin, taiteen ja liikunnan keinoin voidaan edistää hyvinvointia. Myös vammaisilla tulee olla mahdollisuus osallistua erilaisiin kulttuuri- ja virkistystapahtumiin ja toimia myös kulttuurin tuottajina. Toimitilojen esteettömyys ja riittävät avustajapalvelut edesauttavat vammaisten osallisuutta ja aktiivisuutta myös kulttuuri- ja vapaa-ajanpalveluiden käyttäjinä. Vammaisia henkilöitä voidaan rohkaista käyttämään kulttuuripalveluita esimerkiksi kulttuuriluotsitoiminnan avulla. Kulttuuriluotsit ovat koulutettuja vapaaehtoisia, jotka toimivat oman paikkakuntansa kulttuurikohteiden tarjontaan perehtyneinä vertaisohjaajina. Luotsien tehtävänä on toimia rohkaisijoina, oppaina ja kavereina erityistä kannustusta tarvitseville ihmisille, joilla ei muuten tulisi lähdettyä kulttuurikohteisiin.

Kulttuuri ja vapaa-ajan tavoitteet ovat:

1. Vammaisten kuntalaisten liikunnan ja kulttuurin harrastaminen lisääntyy.
2. Huomioidaan kulttuuri-, liikunta- ja vapaa-ajan palveluissa vammaisten tarpeet ja palveluiden saatavuus.

TOIMINTA	VASTUUTAHO	AIKATAULU
1. Huolehditaan siitä, että kaupungin tilat ovat esteettömiä ja niissä on toimivat induktio-silmukat. Tiedotetaan järjestöille esteettömien toimitilojen osoitteet ja korostetaan esteettömien toimitilojen tarpeellisuutta.	Tekniset palvelut, Kulttuuri-palvelut, Liikuntapalvelut	2017-2018
2. Tiedotetaan käytännöstä, jolla vammaisen henkilökohtainen avustaja pääsee maksutta avustettavan kanssa kaikkiin kaupungin järjestämiin sisäänpääsymaksua vaativiin tapahtumiin ja toimintoihin.	Seurakunta, Vammais-neuvosto Vammais-palvelut, Keskushallinto	2017-2018
3. Suunnitellaan toimintatapa, jolla vammaisia aktivoidaan käyttämään kulttuuri- ja liikuntapalveluita (esim. kulttuuriluotsitoiminta)	Kulttuuri-palvelut, Vammais-palvelut, Keskushallinto	2017-2020
4. Huolehditaan erityisryhmien liikuntapalveluista.	Keskushallinto	2017-2020
5. Huolehditaan henkilökunnan riittävästä osaamisesta ja ammattitaidosta toiminnassa erityisryhmien kanssa.	Palvelualueet	2017-2020

Liikenne ja liikkuminen

Julkinen liikenne on yksi yhteiskunnan peruspalveluista. Julkisen liikenteen tulee toimia niin, että se pystyy palvelemaan tasapuolisesti kaikkia matkustajia heidän mahdollisista vammoistaan huolimatta. Erilaisten liikennevälineiden varustelutason tulee soveltua kaikille asiakkaille. Vammaispalvelulain mukainen kuljetuspalvelu mahdollistaa vaikeavammaisen henkilön yksilöllisen liikkumisen samoin kustannuksin kuin joukkoliikennettä käytettäessä. Oman auton käyttöä liikkumisessa voidaan tukea taloudellisesti esimerkiksi silloin, kun vamma edellyttää muutostöitä tai lisävarusteita vakiomalliseen autoon.

Liikenteen ja liikkumisen tavoite on:

1. Yksilöllisillä liikkumisratkaisuilla tuetaan vammaisten henkilöiden toimintakykyä.

TOIMINTA	VASTUUTAHO	AIKATAULU
1. Joukkoliikennettä ja kutsuhjattua palveluliikennettä kehitetään niin, että ne ovat esteettömiä ja kaikkien käyttäjien saavutettavissa.	Keskushallinto	2017-2020
2. Huolehditaan teiden ja kevyenliikenteen väylien aurauksesta liukastumisia ja kaatumisia ehkäisten	Tekniset palvelut	2017-2020
3. Vammaisten autoavustuksiin varataan riittävä määräraha vuosittain	Vammais- palvelut Valtuusto Hyvinvointi- palvelut	2017-2020

Terveyspalvelut

Vammaisen ihmisen oikeus on saada tarvittavat terveyspalvelut kunnan yleisistä peruspalveluista. Tämän lisäksi vammaisilla on oikeus niihin terveyspalveluihin, joita he vammansa vuoksi erityisesti tarvitsevat. Lääkinnällisellä kuntoutuksella sekä tarkoituksenmukaisilla apuvälineillä tuetaan fyysisen ja/tai psyykkisen toimintakyvyn paranemista ja säilymistä. Toimitilojen esteettömyys ja oikeanlaiset kommunikaatiomahdollisuudet ovat ensiarvoisen tärkeitä, jotta vammaisen henkilö tulee kuulluksi ja voi osallistua omaa terveyttään ja hoitoaan koskevaan päätöksentekoon.

Terveyspalveluiden tavoitteet on:

1. Terveydenhuollon palvelut tukevat vammaisen henkilön omatoimisuutta ja elämänlaatua.
2. Eri tavalla vammaiset henkilöt tulevat kuulluksi ja ymmärretyksi palvelujen käyttäjinä.

TOIMINTA	VASTUUTAHO	AIKATAULU
1. Turvataan palvelujen saatavuus ja henkilöstön koulutusta lisätään	Terveystoimi / vastuuhenkilöt	2017-2020
2. Apuvälineiden käyttäjille annetaan tietoa uuden teknologian tuomista mahdollisuuksista		
3. Kehitetään monipuolisesti kommunikaation toimivuutta	Terveystoimi / vastuuhenkilöt	2017-2020
4. Torintienoon lääkäripalvelu säilytetään		

Rakennettu ympäristö ja asuminen

Esteettömällä ympäristöllä parannetaan kaikkien asukkaiden turvallisuutta ja hyvinvointia sekä tuetaan mahdollisuutta itsenäiseen elämään. Esteettömyys kotona ja kodin ulkopuolella koko elin- ja toimintaympäristössä on edellytys vammaisen henkilön tasavertaiselle osallisuudelle. Kunnalla tulee olla erilaisia yksilöllisiä asumisratkaisuja, joissa huomioidaan sekä vammaisen henkilön asumiseen että palveluihin liittyvät tarpeet.

Rakennetun ympäristön ja asumisen tavoite on:

1. Asuminen ja elinympäristö tukevat vammaisen henkilön itsenäistä elämää.

TOIMINTA	VASTUUTAHO	AIKATAULU
1. Kotona asumista tuetaan palveluin ja asunnon muutostöin	Vammaispalvelut Kotihoito Tekniset palvelut	2017-2020
2. Vaikeavammaisten palveluasumista kehitetään suunnittelemalla palveluasumisyksikkö kotikuntaan	Vammaispalvelut	2017-2020
3. Ohjataan vammaisia asiakkaita hakemaan korjaus- ja energia-avustuksia		
4. Kehitysvammaisten asumismuotoja kehitetään	Kehitysvamma- palvelut	2017-2020
5. Rakentamisessa edistetään asumisen ja ympäristön esteettömyyttä	Tekniset palvelut Vammaisneuvosto	2017-2020
<ul style="list-style-type: none"> • Esteelliset kaupungin toimitilat korjataan mahdollisuuksien mukaan esteettömiksi. • Vammaisneuvostolta pyydetään aina lausunnot vireillä oleviin julkisiin rakennushankkeisiin. • Liike- ja palvelurakennusten suunnittelussa huomioidaan myös vammaisten esteettömän liikkumisen tarpeet. 		

Työelämä

Vammaisella henkilöllä tulee olla tasavertainen mahdollisuus tuottavaan työhön. Työelämää koskevat lait ja määräykset eivät saa syrjiä vammaisia henkilöitä.

Työelämän tavoitteet on:

1. Työllistymisen avulla vaikutetaan vammaisen henkilön elintasoon ja vahvistetaan yhteiskunnallista osallisuutta.
2. Työkyvyttömiä henkilöitä tuetaan.

TOIMINTA	VASTUUTAHO	AIKATAULU
1. Vammaisella henkilöllä on mahdollisuus tehdä työtä eri tukimuotojen avulla	Vammais- palvelut TE-keskus Henkilöstö- palvelut	2017-2020
2. Sosiaalihoitolain mukaiseen työtoimintaan varataan riittävät määrärahat	Hyvinvointi- palvelut	2017-2020
3. Avosuojatyön kehittäminen		

Vammaisneuvosto ja järjestöt

Järjestöjen kuulemistilaisuudessa ja kyselyyn saaduissa vastauksissa ei varsinaisesti kommentoitu vammaisneuvostoa ja sen toimintaa. Vammaisneuvoston tehtävänä on toimia yhteistyöelimenä Tornion kaupungin ja alueella toimivien sosiaali- ja terveysjärjestöjen välillä. Vammaisneuvosto tekee esityksiä ja antaa lausuntoja vammaisten elinolojen parantamiseksi.

Ohjelmakauden aikana vammaisneuvoston kehittämistavoitteena on:

1. Vammaisneuvoston asiantuntemuksen hyödyntäminen hallintokuntien valmistelutyössä ja päätöksenteossa.

TOIMINTA	VASTUUTAHO	AIKATAULU
1. Tiedotetaan vammaisneuvoston toiminnasta kaupungin kotisivuilla	Vammais- neuvosto	2017-2020
2. Vammaisneuvoston toimintaa tehdään kuuluvammaksi ja näkyvämmäksi		2017-2020
3. Vammaisneuvosto antaa lausunnot/kannanotot vireillä oleviin julkisiin rakennushankkeisiin		2017-2020
4. Vammaisneuvosto toimii yhteistyössä kaupungin viranomaisten kanssa. Hallintokuntien yhdyshenkilöiden roolit ja toimenkuvat selkeytetään. Vammaisneuvoston kokoukseen pyydetään esittäytymään kaupungin yhdyshenkilöitä mm. tilapalveluista ja kulttuuritoimesta		2017-2020
5. Vammaisneuvosto tekee yhteistyötä järjestöjen, Meän talon ja Majakka ry:n kanssa (vuosittain sosiaali- ja terveysalan järjestöjen yhteistyökokous)		2017-2020
6. Vammaisneuvosto järjestää koulutusta kaupungin työntekijöille		2017-2020
7. Kehitetään yhteistyötä Haaparannan vammaisjärjestöjen kanssa.		

6. VAMMAISPOLIITTISEN OHJELMAN TOTEUTUMINEN JA SEURANTA

Vammaispoliittisen ohjelman toteutuminen edellyttää sen säännöllistä seuranta. Vastuu seurannasta on vammaisneuvostolla, joka tiedottaa kaupunginhallitukselle ohjelman toteutumisesta.

LÄHTEET

Erityiskoulu, luettu 12.6.2016

<http://www.tornio.fi/index.php?p=Erityiskoulutoimii>

Kehitysvamma palvelut, luettu 4.8.2016

<http://www.tornio.fi/index.php?p=Kehitysvamma palvelut>

Meäntalo, luettu 14.6.2016

<https://www.tornio.fi/index.php?p=MeanTalo>

Pyörätuolitanssi, luettu 24.6.2016

http://www.tanssiitatiekanssa.fi/?page_id=8568

Vaikeavammaisuus, luettu 1.8.2016

<https://www.thl.fi/fi/web/vammaispalvelujen-kasikirja/palvelujen-jarjestamisprosessi/kasitteita>

Vammaisuus, luettu 21.6.2016

<https://www.thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/vahemmistot/vammaisuus>

Suomen vammaispoliittinen ohjelma, luettu 24.6.2016

http://www.vane.to/index.php?option=com_content&view=article&id=177&Itemid=80

Vammaisneuvosto, luettu 14.6.2016

https://www.tornio.fi/index.php?p=Vammaisneuvosto_2

Työvoimalasäätiö, luettu 14.6.2016

<http://www.tyovoimalasaatio.fi/toimintamme/esittely.html>

Yleissopimuksen ratifiointi, luettu 20.6.2016

https://www.eduskunta.fi/FI/tietoaeduskunnasta/kirjasto/aineistot/kotimainen_oikeus/LATI/Sivut/vammaisten-oikeuksien-yleissopimuksen-ratifiointi.aspx

LIITE 1:

Kysely järjestöille ja vaikeavammaisille

LIITE 1

Olemme tekemässä Tornion kaupungille vammaispoliittista ohjelmaa vuosille 2016- 2020. Vammaispoliittisen ohjelman tarkoituksena on osaltaan edistää vammaisten hyvinvointia ja kehittää kunnan palveluja ja esteettömyyttä.

Alla on kysymyksiä, joiden avulla voitte kertoa kokemuksistanne Tornion kaupungin palveluista, esteettömyydestä ja asenteista. Vastauksenne on merkityksellinen ja se käsitellään luottamuksellisesti.

Toivomme, että palautatte vastauksenne viimeistään 15.2.2016 Tornion vanhus- ja vammaispalveluihin.

1. Sukupuoli

- a) mies
- b) nainen

2. Ikäjakausma

- c) alle 18-v.
- d) 18-40 v.
- e) 40-65 v.
- f) yli 65-v.

3. Asutteko yksin?

- a) kyllä
- b) en

4. Vamma tai sairaus

- g) liikuntavamma
- h) näkövamma
- i) kuulovamma
- j) kehitysvamma
- k) muu, mikä?

5. Mitä apuvälineitä teillä on käytössä?

- a) pyörätuoli / sähköpyörätuoli
- b) rollaattori
- c) valkoinen keppi
- d) kyynärsauvat/keppi
- e) jokin muu, mikä?
- f) ei apuvälineitä

6 . Mitä palveluja käytätte?

- a) liikuntapalvelut
- b) kulttuuripalvelut
- c) sosiaali- ja terveystalvet: vammaispalvelut _____
- kehitysvammaispalvelut _____
- terveyspalvelut _____
- sosiaalipalvelut _____

7. Onko palveluissa ollut ongelmia? Kuinka parantaisit niitä?
(esim. esteettömyys, asenteet, tiedottaminen)

8. Onko sinulla parannusehdotuksia?

9. Miten koet tiedon puutteen tai ympäristön asenteiden vaikuttavan elämääsi?

10. Onko sinulla mahdollisuus osallistua yhteiskunnallisesti?
(esim. työelämään, opiskeluun, järjestötoimintaan ym.)

11. Oletko kokenut syrjintää tai epäasiallista kohtelua vamman tai sairauden vuoksi kaupungin palveluiden taholta tai kuntalaisten?

